

DOF's arbejdsrapport fra
Projekt Hedehøg

www.dof.dk/projekthedeoeg

Hedehøg i Danmark 2021

Lars Maltha Rasmussen,
Aage Matthiesen, Jesper Leegaard,
Svend Anker Schwebs, Iben Hove
Sørensen, & Timme Nyegaard

PROJEKT HEDEHØG

Datablad

Titel	Hedehøg i Danmark 2021. DOF's arbejdsrapport fra Projekt Hedehøg.
Forfattere	Lars Maltha Rasmussen, Aage Matthiesen, Jesper Leegaard, Svend Anker Schwebs, Iben Hove Sørensen & Timme Nyegaard.
Udgiver	Dansk Ornitologisk Forening, BirdLife Denmark.
Projektleder	Timme Nyegaard, timme.nyegaard@dof.dk
Projektansvarlig	Sigrid Andersen
Fotos	Fotografer: Aage Matthiesen og Lars Maltha Rasmussen. Fotos i rapporten kan benyttes efter aftale med fotografen. Forsiden: Maiken Liin Hartung-Struer Foto: Lars Maltha Rasmussen. Front page: Maiken Liin Hartung-Struer. Photo: Lars Maltha Rasmussen.
Bedes citeret	Rasmussen, L.M., A. Matthiesen, J. Leegaard, S.A. Schwebs, I.H. Sørensen, & T. Nyegaard, 2021. Hedehøg i Danmark 2021. DOF's arbejdsrapport fra Projekt Hedehøg. Dansk Ornitologisk Forening.
Findes på	https://pub.dof.dk/hedehoeg_i_danmark_2021 Dansk Ornitologisk Forening Vesterbrogade 138-140 1620 København V Tlf. 33 28 38 00 Mail: dof@dof.dk

Indhold

Sammenfatning af ynglesæsonen 2021.....	2
Summary in English	3
Undersøgelsesområde og metoder.....	4
Antallet af ynglepar i 2021	5
Vejret i yngletiden	8
Redehabitat og udflyvning.....	9
Redebeskyttelse og ynglesucces	11
Fotografer og fuglebeskyttelse	15
Feltarbejdets udførelse og tak.....	16
Ny oplysningsfolder om hedehøg	17
Samarbejdspartnere	18
Litteratur.....	19

En udfløjen unge med farvering i Ottersbøl d. 24. august 2021. Foto: Aage Matthiesen.

A young, fledged harrier carrying a coloring in Ottersbøl 24th August 2021. Photo: Aage Matthiesen.

Sammenfatning af ynglesæsonen 2021

Antallet af ynglende hedehøge i Danmark var i 2021 på 22-29 par. På nær et enkelt muligt par i Vestjylland, var de alle lokaliseret i det sydvestlige Jylland. Der var 18 sikre par, hvoraf kun 11 par producerede 25 flyvefærdige unger. Dertil kom 4 sandsynlige og 7 mulige par. Det var flere par end i 2020, og med flere udfløjne unger. Antallet af sikre og sandsynlige ynglepar i 2021 var omkring gennemsnittet for de seneste 15 år, mens antallet af flyvefærdige unger var lavt. 10 reder blev opgivet af forskellige årsager, 3 af disse skyldtes prædation.

Meget lave temperaturer og megen nedbør i midten af maj, hvor de fleste par starter æglægningen, betød, at mange par udskød æglægningen til efter den 1. juni. Når første kuld lægges sent på sæsonen, så er der ikke tid til omlæg. Nogle par kan også have sprunget denne sæson helt over pga. vejrforholdene i starten af ynglesæsonen. Den relativt sene æglægning betød at der kun var et enkelt par i raps, og at der var mange par i vinterbyg. At raps undgås, er en stor fordel for hedehøgene, da rederne i raps er meget svære at finde og beskytte.

Høsten af vinterbyg startede til normal tid i juli, mens høsten af vinterhvede først kom i gang et stykke hen i august efter en periode med ustabil vejr.

I alt 14 reder blev hegnet, hvoraf 5 reder alligevel blev opgivet af forskellige grunde. Ved to reder ville ejerne ikke tillade, at reden blev hegnet i tide, og begge reder gik tabt. Af de 25 udfløjne unger kom de 22 fra hegnete reder og fra to uhegnete reder kom hhv. 1 og 2 unger på vingerne.

Trods en god indsats med redebeskyttelsen var yngleresultatet i 2021 ringe, men uden hegningen ville det samlede antal flyvefærdige unger have været endnu lavere. I 2021 var de få succesfulde reder især koncentreret omkring Fole, mens der var relativt få par omkring Ballum Enge, som ellers har været artens kerneområde siden 1991.

Efter omtale af problemer med nærgående fotografer i ynglesæsonen 2020 i DOF's blad Fugle, & Natur 1.2.2021 (s. 21-25) i en artikel med titlen Hedehøge- et lidt for godt motiv af Helge Røjle Christensen, oplevede vi glædeligvis ingen problemer af den karakter i 2021.

Nationalpark Vadehavet er fra og med 2021 blevet medfinansierende partner i Projekt Hedehøg. Det har bl.a. været medvirkende til, at vi har kunnet få opdateret informationsfolderen om projektet og hedehøgene, tusind tak for det!

Summary in English

The number of breeding pairs of Montagu's Harrier in Denmark was 22-29 in 2021, predominantly located in southwestern Jutland. There was a possible pair in West Jutland. Of 18 confirmed pairs, 11 produced 25 fledglings. 4 probable and 7 possible pairs were located. Compared to 2020, this represents a slight increase in both number of breeding pairs and number of successfully fledged young. The number of confirmed and probable breeding pairs in 2021 was close to the average number during the last 15 years, while the number of fledged young was lower. 10 nests were abandoned for various reasons, 3 of which caused by predation. At least 4 pairs were presumed breeding, but they probably gave up before the nest could be located.

Very low temperatures and heavy rainfall in mid-May, when most pairs start laying, caused many pairs to postpone egg-laying until after 1st June. When the first clutch is laid late in the season, there is no time for a replacement clutch. Some pairs may also have skipped this season altogether due to the unfavorable weather conditions at the onset of the breeding season. The relatively late egg-laying meant that there were only one nest in rapeseed and comparatively many pairs nesting in winter barley. Avoiding rapeseed is a great advantage for the Montagu's Harrier, as the nests in rapeseed are very difficult to find and protect.

The harvest of winter barley started at normal time in July, while the harvest of winter wheat commenced sometime in August after a period of unstable weather.

A total of 14 nests were fenced off, of which 5 nests were nevertheless abandoned for various reasons. At two different nests, the owner would not allow the nest to be fenced in time, and both nests were consequently lost. Of the 25 fledged young, 22 flew from fenced nests and from two unfenced nests flew respectively 1 and 2 young.

The 2021 breeding result was poor despite the intensive effort in nest protection, but without fencing, the total number of fledged young would have been even lower. In 2021, the few successful nests were mainly concentrated around the village Fole, while there were relatively few pairs around Ballum Enge, which has been the species' core area since 1991.

After pointing out problems with intrusive photographers during the breeding season 2020 in an article in DOF's magazine (Christensen 2021), we did not experience any problems of that kind in 2021.

The Wadden Sea National Park has become a paying partner in the project from 2021. That has resulted in an updated info folder about the project and the Montagu's Harrier in Denmark.

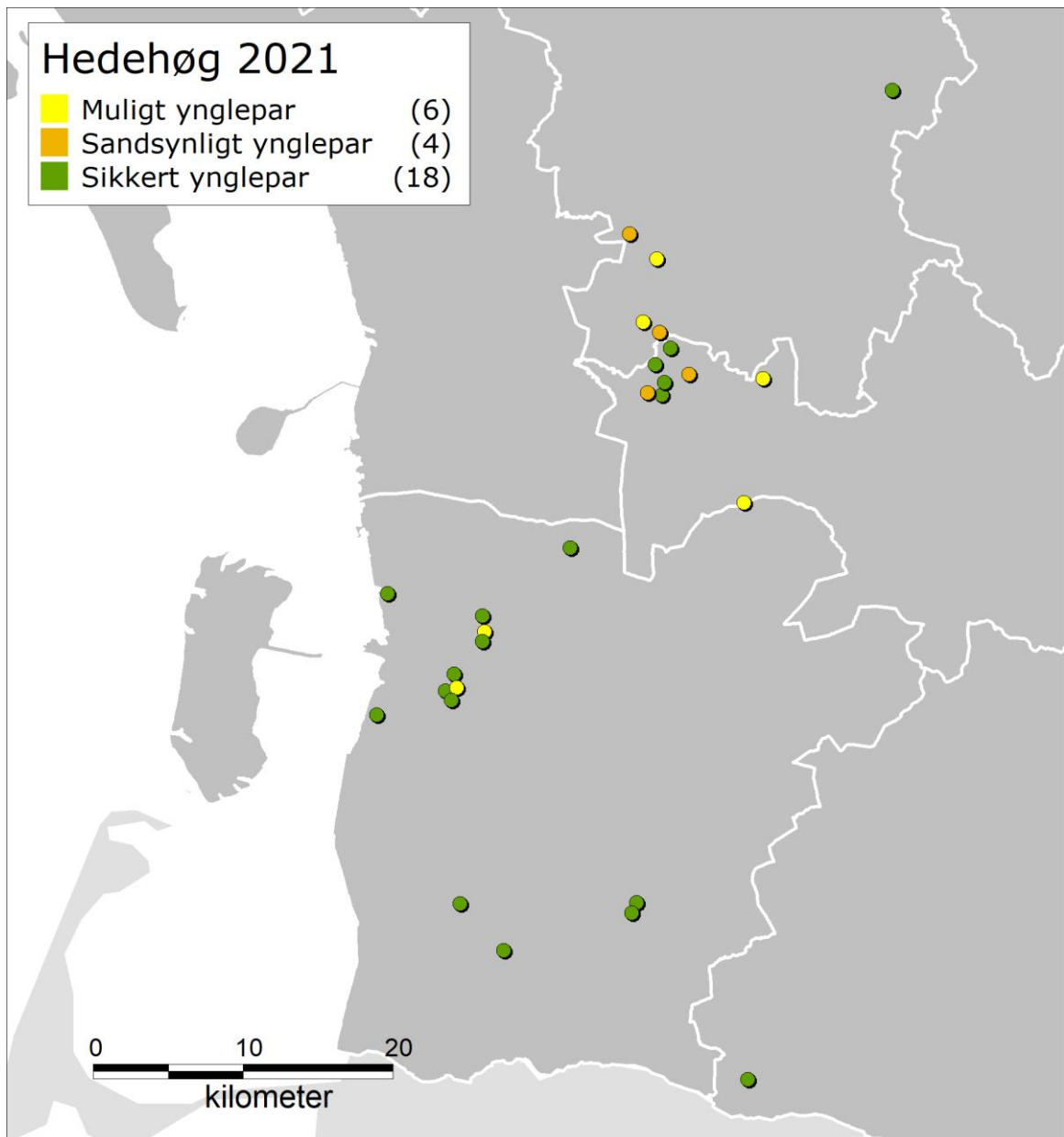
Undersøgelsesområde og metoder

Undersøgelsesområdet for Projekt Hedehøg har i 2021 omfattet hedehøgens kendte yngleområder i det sydvestlige Jylland: Vadehavets marskområder fra Landegrænsen til Ribemarsken i nord, og områder i indlandet ved Skærbæk, områder syd og nord for Gram og langs Ribe Å og Fladså samt ved Kongeåen (Figur 1). I hedehøgenes ankomst- og etableringsperiode fra slutningen af april til begyndelsen af juni samt i rede- og ungeperioden er følgende områder desuden besøgt: Rømmø, Tøndermarsken, områder langs Sønderåen til Frøslev Mose, baglandet bag Rejsbydiget og herfra mod nord til Esbjerg. Som supplement hertil, er der løbende blevet fulgt op på andre observatørers observationer af hedehøge indtastet i DOFbasen fra potentielle yngleområder og desuden er der i enkelte tilfælde benyttet drone til at lokalisere en rede. Den generelle metodik til overvågning af hedehøgene er beskrevet i Monitoringsvejledning for Hedehøg (Rasmussen et al. 2007), der er udarbejdet som et led i DOF's Projekt Truede og Sjældne Ynglefugle.

Erik Seidelin i Øster Gammelby med en unge der netop er blevet ringmærket. Foto: Lars Maltha Rasmussen.

Erik Seidelin holding a young just ringed. Photo: Lars Maltha Rasmussen.

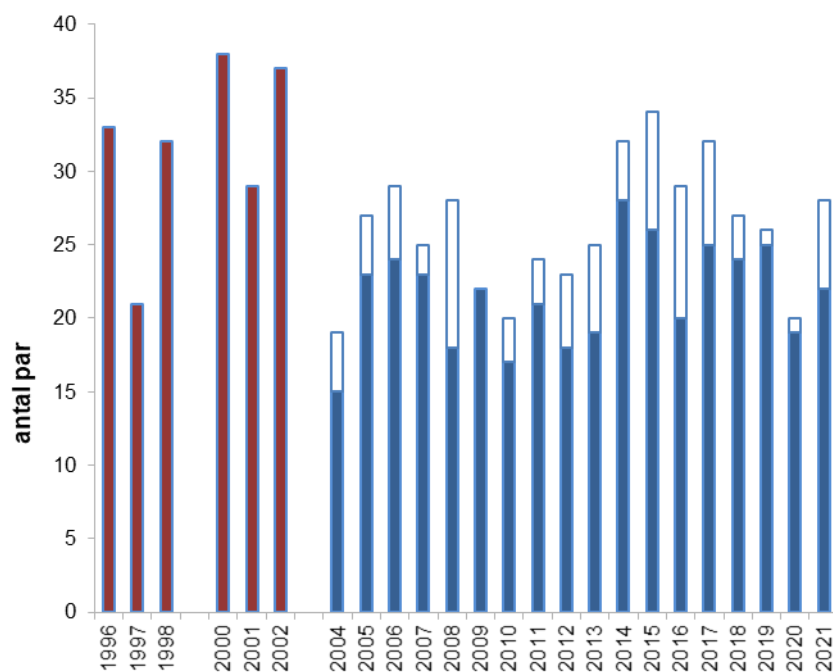

Figur 1. Placeringen af 18 sikre, 4 sandsynlige ynglepar og 6 mulige ynglepar af hedehøge i den sydvestlige del af Danmark i 2021. Hertil kommer et muligt par i Vestjylland.

The distribution of the 18 confirmed, 4 probable and 6 possible breeding pair of Montagu's Harrier in southwestern parts of Denmark 2021 (yellow = possible, orange = probable, green = confirmed breeding). One possible pair in Western Jutland is not shown.

Antallet af ynglepar i 2021

Antallet af ynglepar i det sydvestlige Jylland var i 2021 på 22-28 par. Der blev registreret 18 sikre par. Dertil kommer 4 sandsynlige par og 6 muligt par (Tabel 1 og Figur 2). Uden for undersøgelsesområdet er der desuden oplysninger om et muligt par på Borris Hede i Vestjylland. Der var tale om lidt flere par end i 2020, og det samlede antal lå tæt på gennemsnittet for de seneste 15 år.

Figur 2. Antallet af ynglepar af hedeheg i perioden 1996-2021. Ingen data fra 1999 og 2003. Rød: Alle par. Blå: Sikre og sandsynlige par. Hvid: Mulige par.

The number of breeding pairs of Montagu's Harrier in Denmark during 1996-2021. No data from 1999 and 2003. Red: All pairs. Blue: Confirmed and probable pairs. White: Possible pairs.

En heget rede med unger ved Fole, står tilbage efter marken er høstet og halmen presses. Foto: Lars Maltha Rasmussen.

A fenced nest with young in a harvested field. Photo: Lars Maltha Rasmussen.

Tabel 1. Registreringerne af ynglende hedehøg i Danmark i 2021 med angivelse af redehabitat, kuld størrelse, ynglesucces, status for beskyttelse og ringmærkning. Oplysninger om et opgivet yngleforsøg er angivet, hvor dette er direkte observeret eller sandsynliggøres af, at fuglene forsvandt fra lokaliteten. Prædation er kun anført, hvor dette blev konstateret med sikkerhed.

The observations of breeding Montagu's Harriers in Denmark in 2021. Indicated are nesting habitats (Afgørde), number of fledged young (Antal udføjne unger), breeding probability, success, predation, and number of ringed young. Information on unsuccessful breeding attempts is indicated where this was positively observed or probable when breeding pairs disappeared from the site. Predation is indicated only where this was documented.

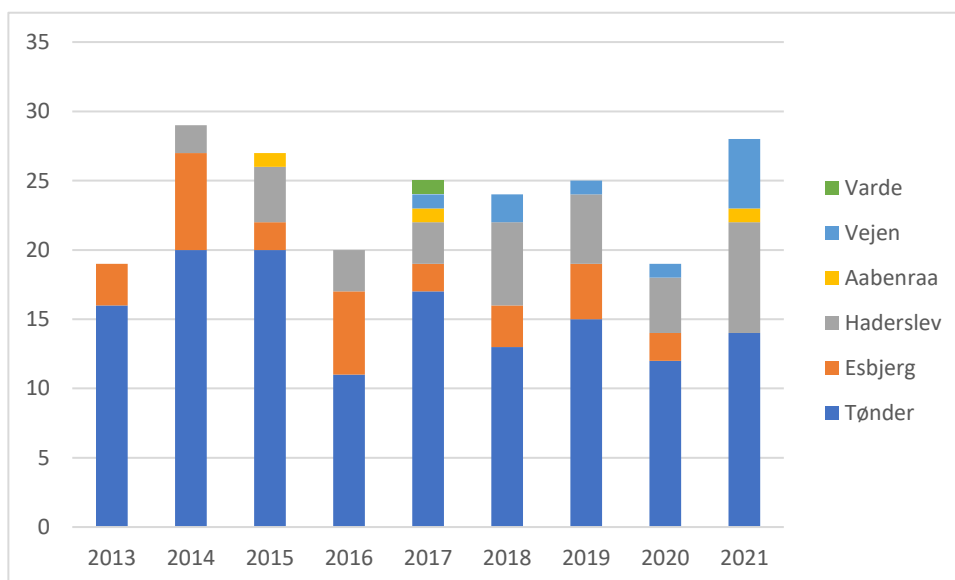
Stednavn	Afgørde	Kuld størrelse	Antal udføjne unger	Muligt ynglepar	Sandsynligt ynglepar	Sikkert ynglepar	Opgivet yngleforsøg	Præderet	Dato hegnet	Dato ringmærkning	Unger ringmærket
Ganderup Nord	vinterbyg	4	1			x			30/5		
Gram Å	natur				x						
Brøns Enge	græs	2				x	x		25/5		
Mjolden Midt	triticale	6				x	x		25/5		
Mjolden Syd	triticale	5				x	x		31/5		
Mjolden Nord	triticale				x						
Gels Å	natur				x						
Gamst Sø	natur		1			x					
Ganderup Syd	vinterbyg	4	2			x			2/7		2
V. Gasse Nord	vinterbyg				x						
V. Gasse Syd	vinterbyg	2				x	x		1/6		
Ottersbøl	hvede	4	3			x			11/6	23/7	3
Fole Vest	vinterbyg	4	3			x			8/6		4
Harreby	rug				x						
Øster Gammelby	græs	2	1			x			31/5	23/7	1
Fole Øst	vinterbyg				x		x				
Kongsbjerg Nord	hvede	3	3			x			2/6	23/7	3
Ballum Enge	hvede	3	3			x			4/6	23/7	3
Sdr. Hygum	natur	3			x		x	x	20/6		
Tornum Mark	triticale				x						
Kastbjerg	vinterbyg				x		x				
Fole Nord	vinterbyg					x	x				
Gånsager	raps	3				x	x	x			
Østerby Mark	vinterbyg	3				x	x	x			
Kongsbjerg Syd	hvede	4	4			x			24/6	23/7	4
Rens Vestermark	rug	2	2			x			29/6	23/7	2
Vester Lindet	vinterbyg				x						
Gasse Høje	hvede	3	2			x					
Sum		57	25	6	4	18	10	3	14	6	22

Vejret i yngletiden

Bortset fra nogle få dage i midten af april, hvor de første hedehøge ankommer til landet, var temperaturerne under normalen. April var til gengæld mere solrig end normalt. På nær den 9.-10. maj fortsatte hele maj med ret lave temperaturer. Det blev den næstvådeste maj siden 1876, med daglig nedbør og meget få solskinstimer. Først den 29. maj kom solen med varme og tørvej, og dermed gode forhold for hedehøgene. Det betød, at kun enkelte par gik i gang med æglægningen til normal tid, mens hovedparten af parrene først påbegyndte æglægning efter den 31. maj.

Juni måned fortsatte varm, meget tør og solrig, ideelt for hedehøgene. Varmen fortsatte i juli, men der var rekordmange skybrud, og der faldt en del nedbør den sidste uge af juli, hvilket var med til at udsætte høsten af vinterhvede. August sluttede af med fortsat mange dage med regn, noget køligere vejr og en del skybrud (DMI 2021). Den 27. juli ramte et særligt voldsomt skybrud Fole, da der faldt op mod 150 mm regn på en time. Men trods dette var der ikke tegn på tab af de ret store unger i 4 aktive reder rundt om Fole. Et tilsvarende regnskyld tidligere på sæsonen ville dog formentlig have været fatalt for ungerne.

Yngleparrene fordelte sig i to større grupper og med enkelte par langt fra de to grupper og langt mod øst. Yngleparrene fordelte sig på de fire kommuner Tønder, Aabenraa, Vejen og Haderslev med flest i Tønder Kommune, men ingen i Esbjerg for første gang i en lang årrække (Figur 3).

Figur 3. Fordelingen af sikre/sandsynlige par hedehøg på kommuner 2013-2021.

The distribution of confirmed/probable breeding pairs of Montagu's Harrier on Danish Municipalities 2013-2021.

De kystnære lokaliteter i området omkring Ballummarsken, som har været artens kerneområde siden 1991, og hvor de først begyndte at yngle i vinterafgrøder, var knapt så betydningsfuld, mens der var en større koncentration omkring Gram og Fole ca. 25 km

øst fra Vadehavet. Denne tendens til en bevægelse af yngleområdet fra vest mod øst og nordøst ses også i bestanden i Nordtyskland (Hertz-Kleptow 2017). Ynglesuccessen var jævnt fordelt ud over det geografiske område. Som i 2020 var der usædvanligt få observationer af hedehege på Vadehavsøerne i 2021, og ingen tegn på ynglefugle her.

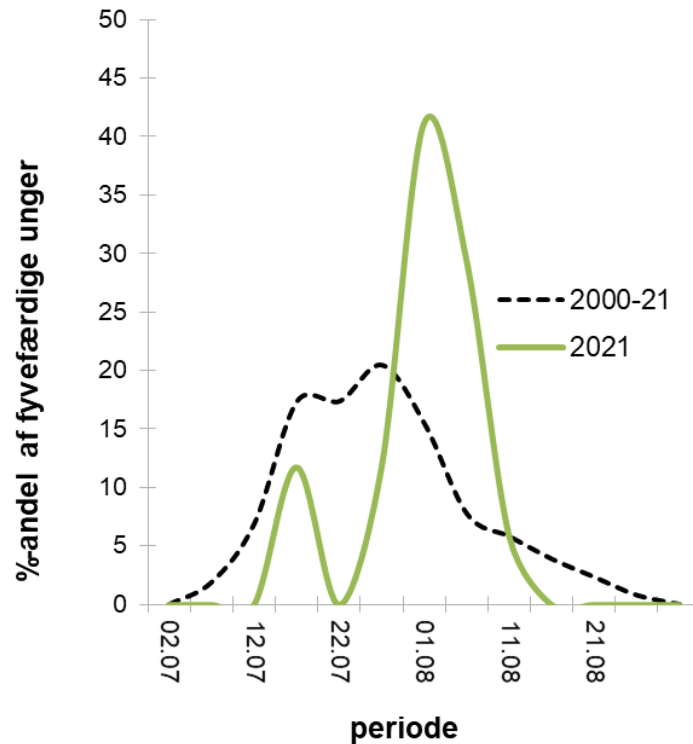
Bytteskifte, hvor hannen bringer føde til hunnen. Mjolden 5. juli 2021. Foto: Aage Matthiesen.

The male delivers a prey to the female. Mjolden 5th July 2021. Photo: Aage Matthiesen.

Redehabitat og udflyvning

For 17 kuld er der beregnet et udflyvningstidspunkt ud fra tidspunktet for æglægning eller klækning (Figur 4). Kun 10 af disse kuld fik dog unger på vingerne. 2021 var et forholdsvis sent år set i forhold til alle de øvrige år. Udflyvningsdatoen for sidste flyvefærdige unge er beregnet ved at antage, at rugetiden er 30 dage, og ungetiden er 30 dage. Tidspunktet for sidste udfløjne unge er af betydning for at vurdere effekten af redebeskyttelsen i relation til tidspunktet for høsten af de forskellige afgrøder. Høsten gik i fuld gang i 1. halvdel af august, hvor vejret var varmt og solrigt, og de unger der først blev flyvefærdige i august, var alle afhængige af en god redebeskyttelse mod ødelæggelse af landbrugsaktiviteter.

Høsten af vinterbyg startede til normal tid i juli, mens høsten af vinterhvede først kom i gang et stykke hen i august efter en periode med ustabil vej. Så selvom høsten trak ud i 2021, så betød den sene start på ynglesæsonen for hovedparten af hedehegene, at lokaliseringen af deres reder og beskyttelsen var af stor betydning for at beskytte ungerne mod at gå tabt ved høsten, både på reden og senere i udflyvningsperioden.

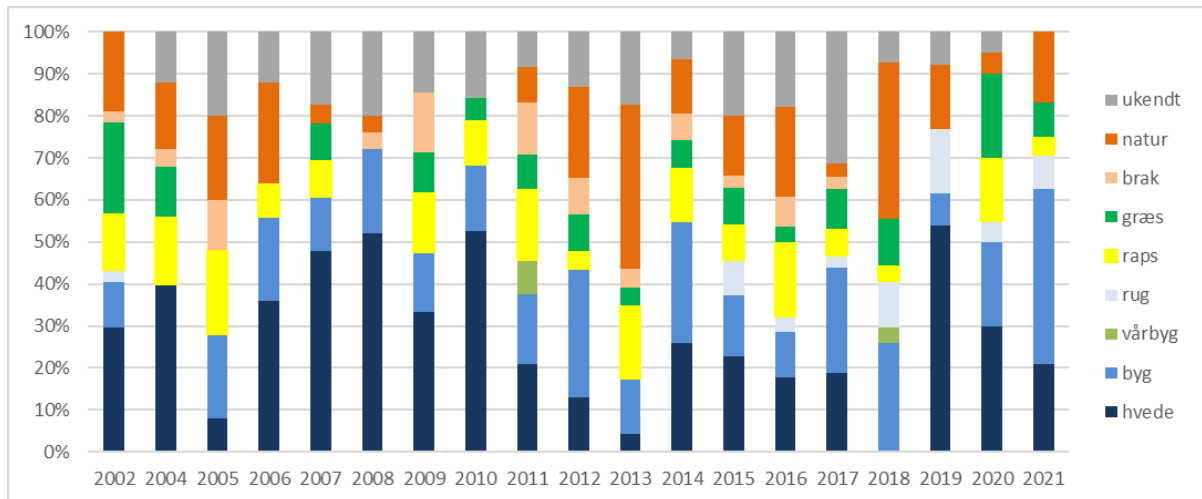
Figur 4. Det beregnede potentielle udflyvningstidspunkt for sidste flyvefærdige unge for 17 kuld i 2021 sammenlignet med 259 kuld i årene 2000-2021. 2021 blev en rekord-sen sæson, med en udflyvningsmedian ca. 30 juli, hvilket skyldtes at hovedparten af parrene først kom i gang med æglægningen efter 1. juni pga. meget koldt og vådt vejr i maj.

The estimated fledging date of the last fledgling in 17 clutches in 2021, compared to 259 clutches in the years 2000-2021. 2021 was a record late season, with only 50 % of the young fledged on 30th July as the majority of pairs laid eggs after 1st June due to a cold and wet May.

En hun afleverer føde til en flyvefærdig unge. Ottersbøl d. 6. august 2021. Foto: Aage Matthiesen
A female delivers food to a fledged young. Ottersbøl 6th august 2021. Photo: Aage Matthiesen.

Kun tre par gik i gang med æglægningen i løbet maj, hvor rederne blev anlagt i hhv. græs, natur og vinterbyg. Da resten af parrene kom i gang med æglægningen efter 1. juni, var den foretrukne afgrøde til redeplaceringen stadig vinterbyg, da vinterhveden endnu var for lav (Figur 5). Afgrøderne skal normalt have en højde på 40-50 cm ved æglægningens start.

Figur 5. Valget af redehabitat for hedehege i periode 2002-2021. I 2021 var fordelingen: Hvede 5 par, vinterbyg 10 par, rug 2 par, raps 1 par, græs 2 par og natur 4 par.

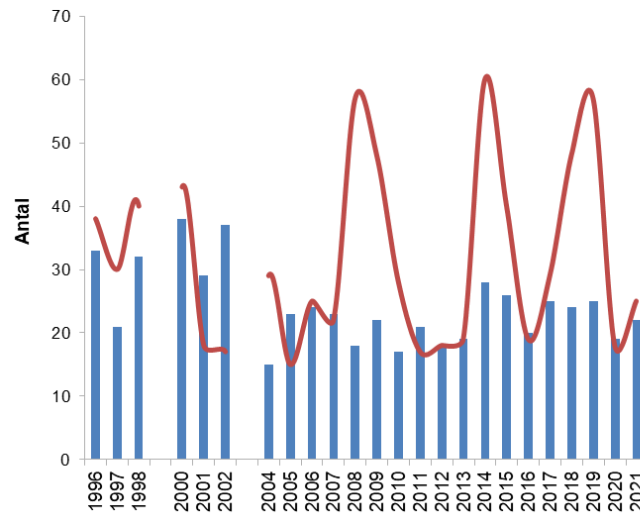
Relative distribution of nest habitat choice of Montagu's Harriers breeding in Denmark in the period 2002-2021. Labels: ukendt=unknown, natur=not farmed, brak=set-aside, græs=grass, raps=rape, rug=rye, vårbyg=spring barley, byg=winter barley, hvede=winter wheat.

Redebeskyttelse og ynglesucces

Der blev indhegnet 14 reder i afgrøder (hvede 4, vinterbyg 4, tritcale 2, rug 1, og græs 2, natur 1) (Tabel 1).

Ynglesuccessen var kun lidt bedre end i 2020, og den lå noget under de 33 unger, som er gennemsnittet for de seneste 10 år. I de tre bedste år fløj 57-60 unger af rederne (Figur 6). Der kom 21 unger på vingerne fra 8 af de 14 hegnede reder. Samtidig mislykkedes det i 5 andre hegnede reder, hvor der tilsammen var 18 æg eller unger, der ikke lykkedes. I tre af rederne blev rederne opgivet allerede inden klækning uden nogen synlig årsag. Der kan være tale om fødemangel, en mage kan være forsvundet, eller det kan skyldes vejrlig. I to nærliggende reder i Mjolden, hvor der var hhv. 5 og 6 unger, dvs. meget store kuld, døde alle ungerne mens de var halvstore. Heller ikke her var der nogen umiddelbar god forklaring på hvad der var sket, men da der var både et tidsmæssigt og geografisk tæt sammenfald kunne forgiftning af ungerne være en mulighed. Nogle af ungerne blev indsendt til analyse for giftrester og vi afventer svar.

Der fløj 3 unger fra 2 reder uden hegn, mens der var 4 sikre/sandsynlige reder uden ynglesucces.

Figur 6. Antallet af flyvefærdige unger (rød linje) og antallet af sikre/sandsynlige ynglepar (blå søjler) af hedehøg i perioden 1996-2021.

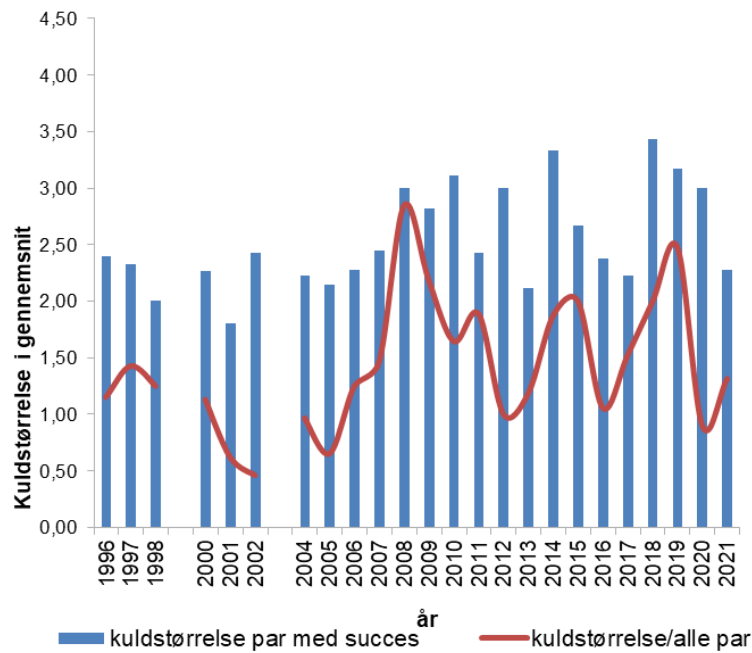
The number of fledged young (red line) and number of confirmed/probable breeding pairs (blue columns) of Montagu's Harriers during 1996-2021.

I to lokaliserede reder, hver med kuld på 3, modsatte ejeren sig, at rederne blev hegnet. Den ene rede blev lokaliseret vha. en drone. Lodsejeren ville herefter selv lokalisere reden og markere den, så mejetærskeren ville køre udenom ved høst. Markeringen var dog opsat kun 1-1,5 m fra reden, hvilket er alt for tæt, og det tilbageværende uhøstede areal ville ikke kunne yde tilstrækkeligt læ og skygge for ungerne. Efter høsten af marken, måtte feltmedarbejderne opsætte hegn, men da var det for sent og ungerne var ædt, formentlig af ræv. Lodsejeren var endog bekendt med, at der var ræv i området. I den anden rede var æggene knust, årsagen hertil var uklar. Kuldstørrelsen for de succesfulde par var noget lavere end de foregående år (Figur 7).

Her er en rede med 4 æg i en hvedemark lokaliseret vha. en drone. Foto: Aage Matthiesen.

A nest with 4 eggs in a winter wheat field located using a drone. Photo: Aage Matthiesen.

Figur 7. Den gennemsnitlige kuldstørrelse, dvs. antallet af flyvefærdige unger, for par med succes (blå) sammenlignet med gennemsnitlige kuldstørrelse for samtlige par (rød) i perioden 1996-2021. Der er ingen data fra 1997 og 2003.

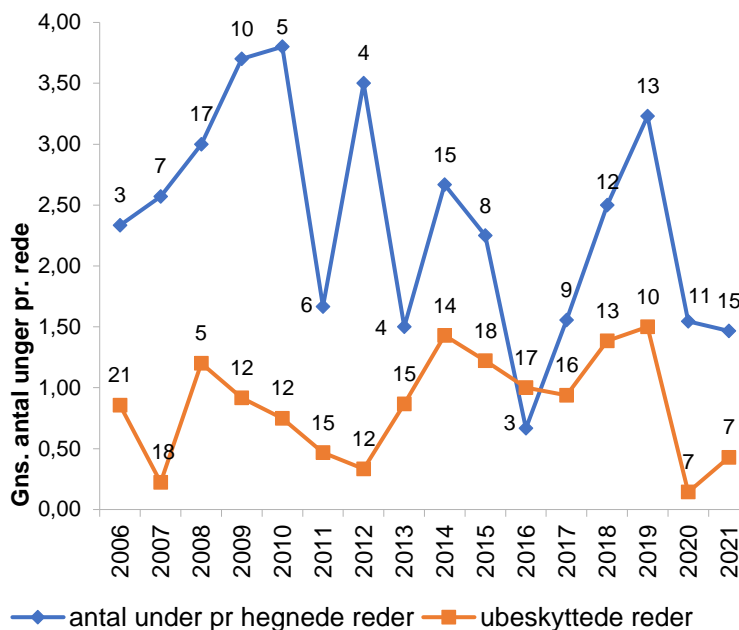
Average clutch size for successful breeding pairs (blue columns) compared with the average clutch size for all pairs (red line) during 1996-2021. We have no data from 1997 and 2003.

Generelt har reder beskyttet bag hegn en større succes end reder, der ikke er heget (Figur 8). 2016 adskiller sig i den sammenhæng, da der kun blev heget 3 reder dette år, og hvor mange æg/unger alligevel gik tabt.

To unger 10-12 dage gamle. Fole d. 23. juli 2021. Foto: Lars Maltha Rasmussen.

Two young aged 10-12 days Fole 23rd July 2021. Photo: Lars Maltha Rasmussen.

Figur 8. Det gennemsnitlige antal flyvefærdige unger pr. rede for hhv. hegnete rede (blå) sammenlignet med rede uden hegn som beskyttelse (rød) i perioden 2006-2021. Tal over graferne angiver antal rede.

Average number of fledglings per nest from fenced nests (blue) compared to unprotected nests (red) during 2006-2021. Number of nests is shown above the graphs.

Når der er etableret et hegn om en rede, bør hegnet blive stående mindst 17 dage efter, at den sidste unge er flyvefærdig. Det er den gennemsnitlige periode, hvor flyvefærdige unger er afhængige af at blive fodret af forældrefuglene. I den periode har det vist sig, at ungerne gerne overnatter i reden. Hvis hegnet derfor fjernes straks efter at ungerne er blevet flyvefærdige, risikerer man, at ungerne præderes på reden om natten, selvom de er flyvefærdige. Det er af afgørende vigtighed at forklare dette forhold overfor lodsejere og hedehegeværter, da de naturligvis har et ønske om at komme hurtigt i gang med at høste og tilså den indhegnede plet, når ungerne er flyvefærdige og tilsyneladende har forladt reden midt på dagen.

Lars indsamler unger til ringmærkning fra en rede i Ottersbøl 23. juli 2021. Foto: Aage Matthiesen.
Lars collecting a young for ringing in a nest in Ottersbøl 23rd July 2021. Photo: Aage Matthiesen.

Fotografer og fuglebeskyttelse

Efter at vi i 2020 oplevede en voldsom stor interesse for at fotograferede hedehøge nær de indhegnede reder, beskrev vi problematikken i sidste års rapport, og der blev udsendt en pressemeddelelse fra DOF, der omtalte problematikken. Vi var dels bekymrede for, at fotografernes tilstedeværelse ville kunne forstyrre fuglene og dermed forringe deres ynglesucces, og dels var vi meget bekymrede for, at vores samarbejde med de lokale aktører ville blive belastet af den store interesse fra fotograferne, der bevirkede, at der i lange perioder holdt op til 7 biler parkeret nær de hegnede reder. I 2021 har vi imidlertid slet ikke haft dette problem med fotografer, hvilket er meget glædeligt. Det skyldes måske omtalen i DOF's medier og rapporten.

Men trods den store interesse for hedehøgene, så mangler vi generelt at få brugbare oplysninger til beskyttelsen af hedehøgene fra de mange fugle- og foto-interesserede, som har iagttagelser. Mange tilbringer adskillige timer med at observere hedehøgene, eller måske er de heldige lige at komme forbi et redested på et tidspunkt, hvor der sker noget interessant ved reden. Projekt Hedehøg vil gerne samarbejde med fotografer og alle andre interesserede.

Man kan fx hjælpe ved at indberette alle observerede hedehøge med farvering til Projekt Hedehøg eller Statens Naturhistoriske Museum med angivelse af lokalitet og dato, så vi kan følge ungerne færd og overlevelse i den første tid uden for reden. Alle aflæsninger af fugle har stor interesse, og det gælder også voksne fugle, eller ikke-ynglende fugle. Men også observationer af fugles aktivitet, og negative observationer, dvs. observationer af, at fugle er forsvundet fra en lokalitet, hvor de forekom tidligere på sæsonen, kan have betydning for vores arbejde med at beskytte fuglene. Vi bruger selv et meget stort antal timer dels med at lokalisere reder, men også med enten at bekræfte eller afkræfte ynglesucces.

Jens Nielsen (Kastrup) skal have en særlig tak for sin observation af et par ynglende hedehøge ved Gasse Høje. Han ringede til Jesper Leegaard d. 2. august fra Gasse Høje, hvor han netop - fra bilen - havde observeret en hun hedehøg gå ned i hvedemark med bytte i klørerne. Mens Jesper havde ham i røret, udbrød han: "Nu letter den igen uden bytte". Han forklarede udførlig, hvor han havde gjort observationen, hvorefter Aage fulgte op på det og lokaliserede reden med to store unger. Det er netop denne form for hjælp, der er helt uvurderlig.

Parret i Brøns Enge blev desuden opdaget af en fotograf, som kontaktede en projektmedarbejder, hvorefter reden blev lokaliseret og beskyttet, tusind tak for det!

Derfor vil vi atter kraftigt opfordre til at interesserede indtaster alle deres observationer hedehøge af i DOFbasen med placering for observationen og gør gerne observationen hemmelig, hvis du ikke vil dele den med andre end vores feltmedarbejdere. Det vil i mange tilfælde være en meget stor hjælp. På forhånd tak!

Der blev ringmærket 22 unger, som blev forsynet med en metalring og en blå farvering med hvid skrift.

Feltarbejdets udførelse og tak

Feltarbejdet blev udført af Aage Matthiesen, Jesper Leegaard og Svend Anker Schwebs, med bistand fra Iben Hove Sørensen, Kurt Bredal Christensen og Lars Maltha Rasmussen.

Vi vil gerne takke de lodsejere og andre lokale, som har givet os værdifulde oplysninger, og som har hjulpet og samarbejdet aktivt med beskyttelsen af de ynglende hedehøge: Erling Zeerow, Åge Madsen, Michael Schmidt, Bjarne Clausen, Søren Hansen, Lars Gad, Anker Juhl, Christian Schultz, Erik Seidelin, Helge Skoven Jensen, Lars Christensen, Hans Jørgen Møller, Uwe Jensen og Ole Holst.

Følgende skal takkes, idet de på forskellig vis har bidraget med assistance, hjælp og oplysninger om hedehøg: Maiken Liin Hartung-Struer (Fole), Jens Nielsen (Kastrup), Martin Petersen (Fole), Jørn Bøgen (Fole), Søren Hansen (Kastrup), Klaus Gotthardsen (Hjortvad).

Der er benyttet supplerende data fra DOFbasen (www.dofbasen.dk), og alle, der har indtastet oplysninger om hedehøge i DOFbasen, takkes hermed.

Desuden takkes Ringmærkningscentralen, Statens Naturhistoriske Museum, København for godt samarbejde omkring ringmærkning af hedehøge. Særligt takkes Anders P. Tøttrup, som deltog i en hel dags succesfuld ringmærkning i det sønderjyske.

Alle aflæsninger af mærkede hedehøge bedes rapporteret til museet via dette link: <https://www.fuglering.dk/>

Anders Tøttrup med en unge efter ringmærkning. Foto: Aage Matthiesen.

Anders Tøttrup with a ringed young. Photo: Aage Matthiesen.

Ny oplysningsfolder om hedehøg

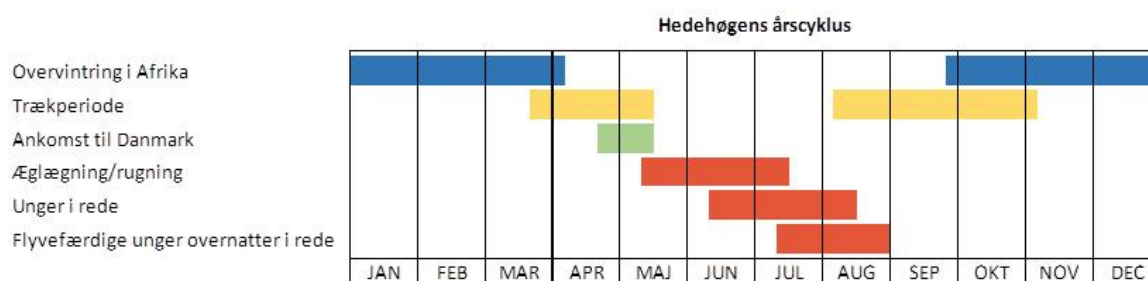
Det blev i 2021 muligt at opdatere den oplysningsfolder, som har stor betydning for det oplysningsarbejde, som feltmedarbejderne gør i forbindelse med feltarbejdet (Figur 9). I folderen er der bl.a. et opslag med nogle flotte illustrationer udarbejdet af Carl Christian Tofte, der viser hedehøgene (Figur) og nogle af de andre rovfugle, som ligner hedehøgene. Til folderen er der også udarbejdet en oversigt over hedehøgens årscyklus (Figur 11).

Figur 9. Forsiden på folderen.
Front page og the info folder.

Figur 10. Hedehøgepar fra oplysningsfolderen
Illustration af Carl Christian Tofte.
Illustration by Carl Christian Tofte of a pair of
Montagu's Harrier from the info folder.

Figur 9. Hedehøgens årscyklus fra oplysningsfolderen. De røde perioder angiver tidspunkter med behov for redebeskyttelse.

The annual cycle for the Montagu's Harrier: Overvintring i Afrika: Wintering in Africa; Trækperiode: Migration period; Ankomst til Danmark: Arrival to Denmark; Æglægning/rugning: Incubation period; Unger i rede: Young in nest; Flyvefærdige unger overnatter i rede: Fledglings roost in the nest at night. Red bars indicate periods with need of nest protection.

Samarbejdspartnere

Følgende er kontaktpersoner for Projekt Hedehøg:

Aage Matthiesen, mail:

aagematt(at)mail.tele.dk, tlf. 4046 3380

Jesper Leegaard, mail:

sortstork(at)gmail.com, tlf. 2565 8690

Svend Anker Schwebs, mail:

sas.schwebs(at)gmail.com, tlf. 2338 8114

Lars Malthe Rasmussen, mail:

larsmalthe2156(at)gmail.com, tlf. 21556111

Finansieringen af DOF's Projekt Hedehøg kommer fra Tønder, Aabenraa, Haderslev, Vejen og Esbjerg Kommuner og Miljøministeriet og fra 2021 også fra Nationalpark Vadehavet, hvilket har været medvirkende til finansiering af en ny informationsfolder om hedehøg.

Involverede organisationer:

Miljøstyrelsen Sydjylland: Morten Bentzon Hansen, tlf. 6092 8625

Sønderjysk Landboforening: Valborg Schmidt, tlf. 7320 2600

Sønderjysk Landboforening: Gunnar Jespersen, tlf. 7320 2661

Esbjerg Kommune: Mette Kirkebjerg Due tlf. 7616 1616

Tønder Kommune: Conny Brandt, tlf. 7492 9295

Aabenraa Kommune: Torben Hansen, tlf. 7376 7358

Haderslev Kommune: Claus Moss Hansen, tlf. 7434 2212

Vejen Kommune: Inge Nagstrup, tlf. 7996 6262

Nationalpark Vadehavet: John Frikke, tlf. 7254 3661

Dansk Ornitologisk Forening: Timme Nyegaard, tn@dof.dk, tlf. 3328 3823

Aage Matthiesen godkender en perfekt opsætning af et elhegn. Mjolden 31. maj 2021. Foto: Svend Anker Schwebs.

Aage Matthiesen at an electric fence. Mjolden 31st May 2021. Photo: Svend Anker Schwebs.

Anker Juhl med en unge. Foto: Lars Maltha Rasmussen.

Anker Juhl with a young. Photo: Lars Maltha Rasmussen.

Litteratur

- Christensen, H.R. 2021. Hedehøg – et lidt for godt motiv. Fugle & Natur nr. 1.
<https://pub.dof.dk/publikationer/434/download/fugle-natur-2021-2021-fugle-natur-2021-nr-1>
https://www.dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_id=1934
- DMI 2021. Månedens, sæsonen og årets vejr. <http://www.dmi.dk/>
- Hertz-Kleptow 2017. Artenschutzprojekt Wiesenweihe (Circus pygargus) des landes Schleswig-Holstein. Abschlussbereich zur Brutperiode 2017.
https://www.wildtier-kataster.uni-kiel.de/media/download_gallery/WWh2017_Bericht.pdf
<https://www.wildtier-kataster.uni-kiel.de/pages/projekte/artenschutzprojekt-wiesenweihe.php>
- Projekt Hedehøg 2021: Hjælp med at beskytte hedehøgen. (folder)
http://www.dof.dk/images/projekter/hedehoeg/dokumenter/hedehoegfolder2021_opslag.pdf
- Rasmussen, L. M., A. Hoffmann & T. Nyegaard 2007. Monitoringsplan for Hedehøg *Circus pygargus*. DOF's Projekt Truede og Sjældne Ynglefugle (DATSY)
<http://www.dofbasen.dk/DATSY/datsyvejledning.php?art=02630>
- Rasmussen, L.M., I.H. Sørensen, A. Matthiesen, J. Leegaard, S.A. Schwebs & T. Nyegaard 2020. Hedehøg i Danmark 2020. DOF's arbejdsrapport fra Projekt Hedehøg. Dansk Ornitologisk Forening.
<https://pub.dof.dk/rapporter/141/download/hedehoeg-i-danmark-hedehoeg-i-danmark-2020-dofs-arbejdsrapport-fra-projekt-hedehoeg>

Find flere oplysninger om hedehøg på DOF's hjemmeside: www.dof.dk/projekthedehoeg